

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Serijski oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5, Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.-, po razmaš-
nih dostavljen Din 5.- mesečno.

Maribor: Gosposka ulica 11, Telefon
št. 2440.

Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

KONFERENCA MALE ANTANTE

Včeraj so se pričele razprave zastopnikov Male antante tiska, danes dopoldne pa bo prva seja zunanjih ministrov

Sinaja, 29. avgusta. d. Zunanji minister Antonescu in državni podtajnik Badulescu se mudita že od petka v Sinaji. Češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta ter jugoslovanski ministri predsednik in zunanji minister dr. Stojadinović bosta priselila v Sinajo jutri zjutraj. Po svojem prihodu se bosta vpisala v dvorno knjigo v gradu Pelešu, na kar se bo ob 11. dopoldne pričelo v hotelu »Palace«, kjer bodo nastanjeni vsi državni Male antante, prvo posvetovanje stalnega sveta Male antante. Ob 13.30 bo intimen obed vseh treh ministrov, ob 17.30 bo druga seja stalnega sveta, ob 20.45 bo pa intima večerja zunanjih ministrov.

V torek bo ob 10.30 tretja seja stalnega sveta, ob 12.30 pa bo kralj Karol sprejel v avdienci min. predsednika dr. Stojadinovića in ob 13. češkoslovaškega zunanje ministra dr. Krofta. Ob 17. bo četrti in posled-

nja seja sedanjega zasedanja stalnega sveta, ob 18. pa bo objavljen uradni komunikat o njegovem poteku. Min. predsednik dr. Stojadinović in češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta bosta odpotovala iz Sinaje že v torek ponoči.

Češkoslovaška delegacija s šefom poročevalnega oddelka zunanje ministrstva Janom Hajekom in predsednikom češkoslovaškega odbora tiska Male antante Václavom Švihovským na čelu je priselila včeraj zjutraj, delegacija jugoslovanskih novinarjev, ki jo vodi dr. Kosta Luković pa je priselila včeraj popoldne.

Danes so se pričela posvetovanja zastopnikov tiska Male antante, ki so pred otvoritvijo položili venec na spominsko ploščo na mestu, kjer je izgubil na tragičen način življenje rumunski ministrijski predsednik Duca.

niti se skupno z vsemi silami proti temu stremeljenju ter sodelovali soglasno v vseh prizadevanjih za ohranitev evropske varnosti.

Spomladi 1. 1934 je sprejela s pritrjevanjem na znanje misel vzhodnega pakta, ki naj bi ustvaril ravnotežje med veselemlji in blokom malih držav. Ta pogodba ni bila sklenjena, kmalu nato pa so bila spomladi 1. 1935 pogajanja o podunavskem paktu in ta sistem naj bi se izpopolnil s sredozemskim paktom. Vsa ta pogajanja so bila preprečena z izbruhom abesinskega konflikta.

Neuspeh pogajanj o takozvanem vzhodnem paktu je dal Franciji in Češkoslovaški povod za sklenitev pogodb s Sovjetsko unijo o medsebojni pomoči. Pogodba med Češkoslovaško in Rusijo je bila sklenjena z izrednim pristankom obeh drugih držav Male antante.

Enako se je izvršilo zboljšanje poljsko-rumunskih odnosov jeseni 1. 1934 s popolnim odobravanjem Češkoslovaške in Jugoslovije, pa tudi zboljšanje jugoslovensko-bolgarskih in jugoslovensko-italijanskih odnosov z odobravanjem Češkoslovaške in Rumunije.

Zato bi bilo bedasto domnevati, da bi mogla antanta razpasti, če si more ena ali druga njena članica ustvariti dobro razmerje s kako drugo državo. Brezpogojna solidarnost in akcijska sposobnost Male antante je bila izrecno potrjena na šestan-ku vseh treh ministrijskih predsednikov Male antante meseca junija 1. 1937.

Male antanta je danes po besedah dr. Hodže še samo po sebi uumeven in uspešen, neobhodno potreben instrument treh načel, na katerih mora sloneti vsaka mednarodna politika, namreč na pravičnosti, varnosti in sodelovanju. Obstoje in srečni razvoj Male antante ni samo v interesu njenih narodov, temveč tudi evropskega miru in splošnega napredka evropske civilizacije.

Odhod dr. Stojadinovića v Sinajo

Beograd, 29. avgusta. A.A. Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je danes v spremstvu svojega kabinetnega šefa dr. Dragana Protića odpotoval v Sinajo na zasedanje Male antante.

Konferenca gen. štabov Rumunije, Francije in Poljske

Bukarešta, 29. avgusta g. »Dimineaca« javlja, da bodo po končanih rumunskih jezenskih manevrih konference šefov generalnih štabov Rumunije, Francije in Poljske.

Goreče morje okrog Toleda

Da bi preprečili prodiranje republikancev, so nacionalisti zažgali okolico mesta

Madrid, 29. avgusta. d. Istočasno kakor na aragonski fronti so republikanske čete prešle v ofenzivo tudi pri Toledu in so prodirle do 3 km južno od mesta. Da bi ustavili njihovo nadaljnje prodiranje, so nacionalisti povsod naokrog Toleda polili razvaline hiš in polja z bencinom ter jih zažgali. Vsi ledi hudega vetra se je ogenj naglo razširil preko vmesnega ozemlja ter prešel tudi na republikanske postojanke. Ogenj se je tako razširil, da niso mogli na nobeni strani omejiti plamen. Zaradi vročine tudi nikjer ni dovolj vode za gašenje.

Prevratno gibanje v Valenciji in Barceloni

Pariz, 29. avgusta o. Zaradi poraza španskih republikancev pri Santandru so po informacijah tujakšnih listov v Barceloni in Valenciji nastali hudi izgedi, ki naj bi sploh že pričali o razpadu španske ljudske fronte. V Kataloniji in Madridu sta se pojavila uporniška pokreta, ki jima je vlada komaj kos. Ruski poslanik in njegov politični pomočnik Leonov sta že zahtevala, naj se prične v ljudski fronti energično tiščenje. Tako poroča »Journal« iz Perpignana, da je v Valenciji izbruhnil upor, ki ga vodi polkovnik Odon Haze proti komunistični stranki v Valenciji in Barceloni. V Valenciji in Barceloni je že prišlo do pouličnih bojev. Polkovnik Odon Haze hoče vreči generala Mijajo, ki je na kantonen komunizem. Dogodke v Valenciji

Pokojninsko zavarovanje novinarjev

Zagreb, 29. avgusta. o. Danes je bila v Zagrebu seja centralne uprave Jugoslovanskega novinarskega združenja, po kateri je bilo objavljeno naslednje sporočilo: V Zagrebu je bila pod predsedstvom g. Stanka Viranta seja centralne uprave JNU, na kateri so z žalošjo ugotovili, da je prišlo vprašanje pokojninskega zavarovanja novinarjev v Jugoslaviji na mrtvo točko. Kljub temu, da je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje izdalo znano uredbo in sicer po predelih, proučenih na konferenci, ki jo je sklicalo v

in Barceloni potrjujejo tudi španski listi, ki prihajajo v Francijo močno cenzurirani.

170 zabojev zlata izginilo

La Pallie, 29. avgusta d. Francoske carske oblasti so ugotovile, da je z angleškega tovornega parnika »Seabank« in bakovskega parnika »Expemendi« izginilo brez sledu 170 zabojev z zlatom. Parnika sta pred zavzetjem Bilbaa odplula iz tamne luke z velikimi zalogami zlata in vrednostnih papirjev, ki so bile last bakovskih bank, da bi jih spravila na varno za valencijsko vlado. Parnika so francoske oblasti zadržale in zaplenile. Pri preiskavi tovara se je izkazalo, da je namesto 9.339 zabojev z zlatom, kolikor sta jih parnika prevzela, le še 9.169 zabojev.

Franco odklanja poslanika Stöhrerja

Berlin, 28. avgusta o. Nemški uradni krogi so zelo nezadovoljni, ker je Franco odklonil diplomata Stöhrerja, ki ga je nemška vlada nameravala imenovati za svojega poslanika v Burgosu, Stöhrer je bil že ob koncu svetovne vojne nemški poslanik v Madridu, zakrivil pa je neke pogrške, zaradi katerih ga je tedanja španska vlada odslavila. General Franco se sedaj iz istih vzrokov upira priznati Stöhrerja za nemškega poslanika v Burgosu, nemška vlada pa meni, da je imenovanje Stöhrerja zanjo prestižno vprašanje in da v tej stvari ne more popu-stiti napram generalu Francu.

jeseni lanskega leta v Zagrebu in na kateri so sodelovali delegati JNU, referenti ministrstva za socialno politiko, zastopniki Pokojninskega zavoda za zasebne namenešence v Ljubljani ter strokovnjaki našega socialnega zavarovanja, to vprašanje še vedno ni rešeno. Ker ostajajo v veljavi izjave članov kr. vlade, podane ob več prilikah zastopnikom JNU, da bo zavarovanje novinarjev v najkrajšem času izvedeno, bo v tem smislu centralna uprava JNU te dni podvelja ponovne korake, da bi se vprašanje socialnega zavarovanja novinarjev v Jugoslaviji že enkrat uredilo in odstavila z dnevnega reda ta žalostna zadeva, ki zbujajo v vrstah novinarjev nemir in nezadovoljstvo.

Strahote vojne v Šanghaju

Napad japonskih letal na kolodvor — 700 ljudi ubitih, 1200 ranjenih

Šanghaj, 29. avgusta. d. Včeraj so japonski bombniki nepričakovano napadli Nantao, kitajski del Šanghaja. Posebno hudo je bil prizadet južni kolodvor, kjer je čakalo več tisoč beguncev na odhod vlakov. Štiri bombe so padle na perone in povzročile strašno opustošenje. Vse kolodvor je bil pokrit s trupli, po večini žensk in otrok. Kitajske oblasti so snoči uradno objavile, da je bilo smrtnih žrtev skoro 700, ranjencev pa 1.200.

Zaradi tega bombardiranja je nastala strašna panika med prebivalstvom. Tisoči Kitajcev so skušali priti v francosko koncesijo severno od Nantaa, vendar pa so jim dostop tamošnje čete preprečile. Ranjenec, sanitetno osebje in avtomobile so spustili skozi vrata naselbine.

Poročevalci agencije Havas, ki se je mudila na južni postaji, je po odhodu japonskih letal opazoval, kako so veliko število trupel prenašali na perone in v okolico postaje. Mem njimi ni bilo nobenega kitajskega vojaka.

Japonski pomorski ataše je snoči novinarjem izjavil, da so japonske čete na kopnem od včeraj pričele aktivno sodelovanje s hidroplani, ki bombardirajo južno stran mesta, kjer so uničili vse važnejše strateške točke. To bombardiranje je bilo potrebno, ker se je v Nantau zbiralo mnogo kitajskih čet. Letalski napad je naperjen proti vojaškemu objektom, ker pa so si Kitajci v Nantau uredili vojaško oporišče so bili Japonci prisiljeni razdežati ves okraj.

Na kitajski strani naglašajo, da južna postaja ni bila nikak strateško važnejši objekt, ker je služila zgolj evakuaciji civilne prebivalstva. Kitajci opozarjajo pri tem, da so Japonci prelomili svojo obljubo, da bodo v primeru kakga napada civilno prebivalstvo obvestili o njem, z včerajšnjim napadom pa niso kitajski vojski povzročili nobene škode, ampak poškodovali vse objekte za reševanje civilnega prebivalstva iz Šanghaja.

Japonci zavzeli Lotien

Tokio, 29. avgusta. A.A. Tiskovni urad japonskega poveljstva v Šanghaju je objavil, da so japonske čete, ki so se izkrcale zadnje dni na Jangcegiangu, davi zavzele Lotien, ki leži 25 km severno od Šanghaja.

Po Nankovskem prelazu tudi mesto Hvajlaj

Peking, 29. avgusta o. Po zanesljivih vesteh so Japonci končno zavzeli nele nankovski prelaz, nego tudi utrjeno mesto Hvajlaj. Na bojišču južno od Pekinga vlada relativen mir, v odseku pri Liangsiangu so se morali Kitajci delno umakniti. Japonci so potisnili njihovo desno krilo nazaj in zavzeli posojanje, s katerih kontrolirajo mesto Fangšan ki je velikega strateškega pomena zaradi svojih prometnih zvez z zapadno in južno Kitajsko. Tudi na fronti jugozapadno od Tiencina ni bilo nobenih važnejših sprememb, pač pa so japonska letala bombardirala nekatere važnejše postaje na železniški progi proti Nankingu.

Boji Kitajcev z Mongoli v čaharski pokrajini

Tokio, 29. avgusta. A.A. Iz Pekinga poročajo, da se v čaharski pokrajini vršijo hude borbe med večjimi oddelki mongolske vojske, ki se je pridružila Japoncem, in Kitajci. Pri Santungangiju Tungliju in sosednih mestih v daljni okolici Kalgana je bila zadnja dva dneva huda bitka, v kateri je padlo 1500 Kitajcev, 4000 pa jih je bilo ranjenih. Mongoli so izgubili le 300 svojih ljudi.

Načelnik mongolske vlade in glavni komandant mongolskih čet princ Tevany, je izjavil, da so Mongoli šele sedaj po 100 letih neaktivnosti spoznali svojo nalogo, da si morajo s pomočjo Japoncev obnoviti svojo veliko mongolsko državo. Tevany je trdno sklenil vezati svojo usodo z Japonci. Mi ne moremo nazaj, je dejal, nego naprej po začrtani poti, da obnovimo veliko Džingiskonovo delo. Slično izjavo je podal tudi mongolski general Lit.

Demanti o kitajskem paktu z Rusijo

Šanghaj, 29. avgusta. A.A. Kitajski službeni krogi demantirajo vest, ki so jo razširili Japonci o nenapadnem paktu, ki naj bi se bil sklenil med Kitajsko in Rusijo, ne zavračajo pa mnenja, da je japonski napad na Kitajsko povsem naravno izzval zblizanje med Rusijo in Kitajsko.

Izjava kitajskega poslanika v Parizu

Pariz, 29. avgusta. A.A. Kitajski poslanik je izjavil novinarjem, da je njegova vlada še nadalje pripravljena izvajati načela, ki jih je ameriški državni tajnik za zunanje zadeve Hull omenil v svoji izjavi dne 18. julija, tudi v svrhu ureditve spora med njo in japonsko vlado. Poslanik je dejal, da Kitajski nikoli ni skušala poslužiti se vojne za svoje nacionalne svrhe, da pa bo znala v vsakem primeru braniti svojo zemljo pred napadali. Kitajski je pripravljena urediti vse spore v skladnosti z mednarodnimi mirovnimi principi in določbami mednarodnega prava.

Francoski predlog za intervencijo

Pariz, 29. avgusta. A.A. Kakor poroča »Intransigant«, bo francoski zunanji minister Delbos na bližnjem zasedanju Dru-

štva narodov v sporazumu z Anglijo predlagal skupno intervencijo pri kitajski in japonski vladi. Kakor vse kaže, se bo temu predlogu pridružila tudi Amerika.

Ruski pomorski manevri pri Vladivostoku

Tokio, 29. avgusta. A.A. Iz Jukiana na Koreji je že v četrtek prispela vest, da so ruske vojne ladje zadržale japonsko ladjo »Kasugamaro«. Tovorni parnik sta ustavila rušilec in podmornica. Sedaj se je zvedelo, da sta obe ruski ladji sodelovali pri pomorskih manevrih ruskega brodograja iz Vladivostoka, ki so bile v onem predelu japonskega morja.

Angleško-japonski incident

London, 28. avgusta. A.A. V dobro poučenih krogih trdijo, da bodo navodila o aferi poslanika Knuthchula izročena angleškemu odpravniku poslov v Tokiju šele danes. Da teh navodil še niso poslali, tolmačijo z željo britanske vlade, da dobi prej čim popolnejše in točnejše informacije kako se je pripetil incident s poslanikom. V londonskih diplomatskih krogih trdijo, da je japonski poslanik v Londonu izrazil zunanjemu ministru Edenu obznanje zaradi incidenta, toda opravičil se mu ni niti z besedo.

Pariz, 29. avgusta. A.A. »Temps« je danes objavil uvodnik o incidentu, ki se je pripetil med Nankingom in Šanghajem angleškemu poslaniku na Kitajskem. List pravi: Edino jamstvo, da se taki incidenti v bodoče ne bodo več pripetili, bi bila izvedba angleške pobude za demilitarizacijo Šanghaja, ki naj bi prišel pod upravo in kontrolo vojaških čet. Japonci se pod gotovimi pogoji nedvomno ne bi upirali takim ukrepom. Kar se tiče Zedinjenih držav, beleži »Temps« mnenje nekaterih ameriških krogov, da je v Washingtonu sploh ne bodo mogli dolgo več ostati nepristranski opazovalci, ko gre vendar za njihove interese in se lahko na Kitajskem pripeti nekaj sličnega, kakor se jim je že v Mandžuriji. Če Japonci dejansko izvedejo napovedano blokado kitajskih vod, se bodo incidenti nedvomno pojavljali vse bolj pogostoma. Glede na take primere je treba že sedaj računati na intervencijo mednarodnih pomorskih sil.

Tokio, 28. avgusta. A.A. Japonski generalni štab v Šanghaju razglasa, da so pri letalskih izvidih pri poletu nad Puncanom, Tajčangom in Liunganom 28. avgusta zjutraj opazili na terenu, kjer se je takrat vozil angleški poslanik, več skupin kitajskih vojakov. Poročilo pravi dalje, da so japonska letala opazila, da prevažajo to orožje v tovornih avtomobilih. To dejstvo dokazuje, da spadajo ti kraji v vojno področje.

Turnir v Skoplju

Novi mojster je Preinfalk

Skopje, 29. avgusta. o. Danes je bilo odigrano zadnje kolo nacionalnega amaterskega šahovskega turnirja. Že včeraj so odigrali prekinjene partije. Zmagov in naslov jugoslovanskega šahovskega mojstra si je priboril Ljubljancan Preinfalk z 10 točkami, 2 do 5 mesto Šorli, Bidič, Busek in Poljakov po 9, 6. Lešnik 8, 7, do 9. Jerman, Jonke, Popović po 7 in pol, dočim so ostali brez nagrade Savič 7, Schwab 6, Prokopjevič 5, Carev in Martinič 4 in pol, Hedži 1 in pol.

Spor z Batignolom

Beograd, 29. avgusta. p. V pogodbi med našo državo in pariškim podjetjem Batignolom je določeno, da rešuje spore razsodišče. Sedaj je imelo razsodišče priložnost, da presoja v zadevi izsuševanja pančevskega močvirja, pri kateri gre za vsoto 40 milijonov Din. Na prvem naroku je bila prečitana tožba družbe ter določen rok državi, da odgovori nanjo.

Minister dr. Korošec

pri generalu Naumoviću

Beograd, 29. avgusta. A.A. Notranji minister dr. Anton Korošec je popoldne posetil poveljnika celokupne žandarmerije generala Jovana Naumovića, ki ga je zadel pred kratkim huda avtomobilska nesreča.

Italijanski paviljon

na Zagrebškem zboru

Rim, 28. avgusta. A.A. Na Zagrebškem zboru je Italija prvič zastopana z razkošnim paviljonom. Pri otvoritvi zbora so bili navzoči italijanski poslanik, glavni konzul in trgovinski ataše. Ban savske banovine in predsednik sejma sta v svojih govorih poudarila pomen italijanskega sodelovanja na sejm in izrazila željo, naj bi se trgovinsko razmerje med Italijo in Jugoslavijo v bodoče še lepše razvijalo v duhu gospodarskega dogovora med obema državama. Krajša govora sta imela italijanski poslanik Indelli, ki je italijanski paviljon otvoril, in glavni konzul Italije.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska poročila, vremenska napoved: Bolj oblačno na Primorju in sploh v zapadnih krajih države, ponekod dež, po večini vedro v ostalih predelih. Temperatura se bo še nadalje dvignila.

Športna nedelja

Drugi neuspeh Ljubljane

Zagreb Ljubljani ne da točk — Točke so dobili Gradjanski, Hašk, BSK, Concordia in Bask — Gradjanski čvrsto vodi

Drugo kolo prvenstvene borbe naših ligas je za nami. 20 točk je bilo do sedaj oddanih, a žalibog zastopnik Ljubljane je ostal brez njih. To še ne bi bilo tako žalostno, ker je Ljubljansko moštvo svoji prvi tekmi odigralo na tujem terenu. Bolj vznemirljivo je, da je golodiferenca ljubljanskega moštva že sedaj visoko negativna. V tem ga prekaša samo še Jedinstvo, ki je na zadnjem mestu, a pred njim na predzadnjem pa je Ljubljana.

Kakor se zdi, se je Ljubljana v tekmi proti Haški poslužila napačne taktike, zaradi česar je tudi izgubila tekmo s par forfait rezultatom. Haška, ki je lani precej dolgo bil v spodnjem delu tabele, se je danes s petega mesta dvignil kar na drugo mesto.

Druga zagrebska tekma je prinesla pričakovano zmago, in to precej visoko državemu prvaku Gradjanskemu. »Purgerje« so se močno usidrali na čelu tabele in je njihov koeficient zelo visok. Concordia si je že v prvi tekmi priborila dve točki in ranžira pred Slavijo na sedmem mestu.

Največje presenečenje je bila zmaga Baska nad Jugoslavijo, ki jo smatramo za enega najresnejših kandidatov za državno prvenstvo. Bask se je s to zmago opomogel s 6. na 5. mesto, Jugoslavija pa je se daj tretja po vrsti. Dosedanje drugo mesto je morala prepustiti Haški.

V drugi beograjski tekmi je seveda zma-

gal BSK nad Jedinstvom, vendar pa izkupiček golov ni previsok. BSK si je priboril prvi točki ter skočil za eno mesto. Jedinstvo je ostalo zadnje.

Sarajevska Slavija je včeraj s svojo zmago nad Hajdukom, sicer na domačem terenu, pokazala, da jo njeni tovariši v ligi ne smejo podcenjevati in da bo kakor lani igrala dokaj vidno vlogo v prvenstvenem tekmovalstvu. Sedaj je sicer šele na osmem mestu, toda priborila si je proti močnemu nasprotniku prvi točki. Hajduk je zdrknil s tretjega na četrto mesto.

Tablica je sedaj naslednja:

Gradjanski	2	2	0	0	11:1	4
Haška	2	2	0	0	5:1	4
Jugoslavija	2	1	0	1	2:1	2
Hajduk	2	1	0	1	4:3	2
Bask	2	1	0	1	2:2	2
BSK	2	1	0	1	3:3	2
Concordia	2	1	0	1	5:7	2
Slavija	2	1	0	1	2:3	2
Ljubljana	2	0	0	2	2:7	0
Jedinstvo	2	0	0	2	0:8	0

Prihodno nedeljo, to je 5. septembra ne bo ligaških tekem. Tretje kolo bo šel 12. septembra in je spored tale:

V Ljubljani: Ljubljana - Slavija, v Beogradu: BSK - Jugoslavija in Bask - Jedinstvo, v Zagrebu: Gradjanski - Haška, v Splitu: Hajduk - Concordia.

Haška: Ljubljana 3:0 (0:0)

Zagreb, 29. avgusta.

Na igrišču Concordie sta se danes popoldne vršili dve ligaški tekmi. Na prvi je nastopila Ljubljana, toda tudi topot brez uspeha. Tekmama je prisostvovalo okoli 5.000 gledalcev.

Moštvu prvega srečanja sta se javili sodniku v naslednji postavi:

Haška: Zmara — Golac, Konstantinović — Fink, Gajer, Pajević — Hrubec, Kacijan, Hitrec, Hrovat, Perišić.

Ljubljana: Pogačnik — Jerman, Bertonec I — Lah, Pupo, Žitnik I — Janežič, Lah, Pepek, Tičar, Zemljič.

Prvi polčas brez gola

Početni udarec ima Ljubljana in izvede napad po Pepčku, ki pa ni znal izkoristiti ugodne prilike. Tudi Haška je imel v naslednjih minutah več prilik, da zabije vodilni gol, toda njegovi napadi se končajo brez nevarnosti za Ljubljano. V 16. minuti zaradi nespoznane ljubljanske obrambe kot proti Ljubljani, iz katerega sledi prosti strel proti Haški. V 20. minuti prosti strel proti Ljubljani, katerega lepo obrani Pogačnik. Nato prodor Zemljiča, toda žoga postane plen Haškove obrambe. V obrambi Ljubljane se odlikuje Bertonec I. Sledi prodor Hrubeca, ki lepo centrira pred gol Ljubljane, toda Slapar je na mestu in poda žogo svojemu vratarju. Moštvo gostov igra samo s tremi napadalci. Zvezi sta se umaknili v obrambo. Poteklo je že 30 minut, toda igra se prav za prav še ni razvila. Haškova napad stalno napada vrata Ljubljane, dvakrat celo po zaslugi sodnika, ki ni videl očitnih of sidov. Vratar Haška skoraj nima nobenega dela. V 37. min. nevaren strel proti gol Ljubljane, toda Pogačnik v padcu odbije žogo v kot, ki pa ostane neizkoriščen. V 43. min. zopet kot proti Ljubljani, toda tudi ta ni prinesel uspeha Haški, tako da je prvi polčas končal brez gola.

Prvi polčas je potekel v absolutni premoči Haška. Kljub temu pa njegova igra ni zadovoljila ter je zaradi defenzivne igre Ljubljane in zaradi neodločnosti Haškovih napadalcev, ostala brez uspeha.

Ljubljanski napad, ki je igral brez zvez, je bil raztrgan. Sploh vsa igra ni bila na posebni višini, zlasti ker je vročina vplivala na obe moštv.

Po odmoru kar tri gole

V drugem polčasu je Hitrec v 3. in 5. minuti oddal dva ostra strela, ki pa sta končala v avtu. Tudi v tem delu igre so igrali skoraj stalno pred golom Ljubljane. V 11. min. centrira desno krilo Haška pred gol Ljubljane. Pogačnik sicer starta na žogo, ki jo pa Kacijan preko njegove glave pošlje v gol.

1:0 za Haško

Že v 13. min. predložek Kacijana Horvatu, ki iz neposredne bližine po- viša na

2:0

V naslednjih minutah brani Pogačnik nevarne strele Kacijana in Hitreca. V 30. min. kot proti Ljubljani. Pogačnik s težavo odbije, nakar sledi prosti strel proti Ljubljani. Haška je zopet pred golom gostov, toda njegov napad konca v avtu. V 34. min. odbije Pogačnik žogo po lepem napadu v polje. Igra se stalno na polovici gostov. Tičar je kmalu nato preigral krilce Haška, stre- lja z daljave 16 m, toda čez prečko. Nato sledi nevaren strel Janežiča, toda Zmara lepo brani. Haška stalno napada in iz enega teh napadov postavi Hitrec v 40. min. s strelom z daljave 16 m na

3:0

V naslednjih minutah lepe kombinacije Hitrec - Kacijan. Kacijan ima, ko je stal sam pred golom, lepo priliko, toda strelja čez prečko.

Kako so igrali

Zmaga Haška je popolnoma zaslužena. Domačini so bili skoraj vso igro v absolutni terenski premoči. Najboljša igralca Haška sta bila Hitrec in Kacijan, deloma se je odlikoval tudi Gajer. Haškova obramba skoraj ni imela nobenega posla.

Pri Ljubljani je treba pohvaliti edino Bertoncelja I. in deloma Slaparja. Ostali igralci so predvedli enostavno igro s prodori na krilih. Vendar pa ta igra ni imela uspeha, ker Zemljič in Janežič nista bila na običajni višini. Sploh pa Ljubljana ni pokazala one borbenosti, kakršne so gledalci pri njej navajali.

Sodnik g. Ružič iz Beograda je bil objektiven. Ni imel težkega posla, ker sta obe moštv igrali fair.

Kaj pravi g. Perić

Po tekmi je vodja ljubljanskega moštva g. Mirko Perić izjavil naslednje: V prvem polčasu so naši igralci imeli dobro taktiko, v drugem pa ne, ker so samo branili. Potrebno bi bilo, da bi tudi napadali.

Gradjanski: Concordia 5:1 (3:1)

Kot druga para sta nastopila Gradjanski in Concordia. Brez vsakih težav je zmagal državni prvak. Vodstvo je sicer v 10. min. dosegla Concordia po Rakarju, toda Gradjanskemu uspe še v prvem polčasu zabiti tri gole. V 37. min. je Kokotovič lepo podal Lešniku, ki je izenačil. Štiri minute pred polčasom je Smeliček dosegel vodstvo, takoj nato pa je Antolkovič povisal na 3:1.

V 21. min. drugega polčasa je Lešnik, ki je stal of side, dosegel četrti gol. Concordia je potem sicer imela več od igre, vendar pa je Brozovič dosegel končni rezultat 5:1 za Gradjanskoga. Sodil je g. Milarić dobro.

Hermesove kolesarske dirke

Mariborčan Rozman najboljši dirkač — Organizacija ni bila na višku

Hermes je priredil na svojem dirkališču v Šiški medklubne kolesarske dirke. Prireditelj je bila po številu sodelujočih in občinstva dokaj dobro obiskana. Posamezne točke so se dovolj naglo vrstile druga za drugo, le za obveščanje občinstva je bilo slabo poskrbljeno. Nameščen je bil sicer mikrofoni, ki pa svoji nalogi ni zadostili.

Tudi sodniški zbor ni bil popolnoma na mestu, kajti se sicer ne bi moglo pripetiti, da so sodniki pri zadnji točki, dirki s fingiranim defektom, sami ovrli tekmovalce in celo s tem povzročili enemu od startu- ročih, da je zares imel pravi defekt in ga tako najbrž spravili ob zaslužen zmago. Kvalitetno je prireditelj pokazala, da je Mariborčan Rozman ne le na česti, temveč tudi na dirkališču razred zase in ga drugi niti od daleč ne dosegajo. S svojim silnim spurtom je z lahkoto odločil vsako dirko zase in je upravičeno postal ljubimec občinstva. Od mlajših je v prvi vrsti ome- niti nadebudnega Pančurja (Sava), ki je svojim sovratnikom pokazal, kaj se pravi spur- tati in je zmagoval z isto lahkoto kakor Rozman.

Tehnični rezultati so bili:

Dirka novincev: 1. Podlogar (Ljubljana) 3:17, 2. Pančur (Sava) 3:17,2, 3. Peternel (Hermes) 3:17,6, 4. Vidigaj (H) 3:18. Tekmovalci so najprej vozili 3. v finalu pa 5 krogov. V zadnjem krogu je Podlogar ne- pričakovano potegnil in dobil toliko nasko- ka, da ga odlični Pančur ni mogel več do- hiteti.

Dirka prvorazrednih: Izločilne dirke so izcimile četvorico, ki se je v dveh tskih bo- rila za prva štiri mesta. Najprej sta nastopi- la oba drugoplasirana za 3. in 4. mesto,

Slavija: Hajduk 2:1 (1:1)

Sarajevo, 29. avgusta.

Za to tekmo je vladalo med sarajev- skim občinstvom zelo veliko zanimanje. Prišlo je okoli 3000 oseb, ki so navduše- no sprejeli zmago domačih.

Že v 3. min. je Slavija po krivdi Čuliča dosegla vodstvo. V 20. min. je Hajduk iz gneče izenačil. Zmagovalni gol je Slavija zabila iz enajstmetrovke.

Pri Slaviji so se odlikovali Rajlić, Vi- dović in Zagorac, pri Hajduku pa Maru- šić, Matošić in Bakotić. Pomlajeni napad Hajduka pa se ni izkazal.

Objektivno in dobro je sodil g. Višnjić iz Zagreba.

Bask: Jugoslavija 1:0 (1:0)

Beograd, 29. avgusta.

Na igrišču Jugoslavije se je zbralo 2000 gledalcev, da prisostvujejo dvema liga- škima tekam. Prvo tekmo med Baskom in Jugoslavijo je sodil g. Vasa Stefanovič.

Edini gol tekme je dosegel Bask v 35. min. po Spasojeviću. Nato se je Bask umaknil v obrambo.

Ker je Bask igral tudi precej ostro in igro zavlačeval, da bi očutil zmago, je občinstvo začelo metati kamenje na igri- šče, vendar pa ni bil nihče zadet. Po tek- mi so Baskovci kar izginili, ker so se bali nevolje občinstva.

BSK: Jedinstvo 2:0 (1:0)

Tudi na drugi tekmi BSK in Jedin- stvom je prišlo do incidentov. Oba gola za BSK je dosegel Valjarević, in sicer v 5. min. prvega in v 30. min. drugega polča- sa.

Jedinstvo je igralo zelo surovo, tako da je bil Valjarević po drugem голу poško- dovan. Sodil je g. Mika Popović.

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Brzoturnir Korotana: Korotan: Grafika 2:1, Ljubljana II: Jadran 2:0, Ljub- ljana II: Korotan 1:0, Grafika: Jadran 0:0, Jadran: Korotan 2:0, Ljubljana II: Grafika 1:1. Pokal si je priborila Ljubljana. Gledalcev okoli 400. Na igrišču Mladike: Mars: Mladika 2:1 (0:1).

Maribor: Zeleničar komb.: Slavija Po- brežje 10:0 (5:0).

Celje: Olimp: Hrastnik 4:3 (0:0).

Trzin: Svoboda (Ljubljana): SK Ljubelj 6:2 (3:1).

Murska Sobota: SK Mura: Grazer FV 3:2 (1:1). Tekma je bila lepa in veskozi fair. Mura je zaslužen zmagoval. Rezultat ne odgovarja poteku, ker je bila Mura v vseh formacijah boljša. Njen napad je imel pred golom nasprotnika neverjetno smolo. Gostje so dosegli svoj drugi gol v 49. min., ker je sodnik g. Turk podaljšal igro.

Praga: Češkoslovaško prvenstvo je pri- neslo včeraj nekaj presenetljivih rezul- tатов. Šleska Ostrava: Sparta 3:2, Kladno: Slavija 1:0, Prostějov: Pardubice 5:1, Nachod: Zidenice 3:1, Viktorija Plzeň: Bratislava 4:1, Viktorija Žižkov: Plzeň 3:1.

Dunaj: Prvenstvo. V soboto: Simme- ring: Sportklub 3:3 (3:1). V nedeljo: Vienna: FAC 2:2 (0:1). Rapid: FC Wien 5:0 (4:0), Austria: Favoritner AC 3:2 (2:1), Admira: Wacker 1:1 (0:1).

Budimpešta: Prvenstvo. Ferencváros: Nemzeti 5:4, Budai: Törökves 6:0, Uj- pest: Kispest 8:1, Hungaria: Bocsai 4:0, Phöbus: Szürketaxi 2:2, Szeged: Győr 4:1.

ment. 1. Rozman (Zel. M.), 2. Močnik (S), 3. Premk (H), 4. Štibernik (S).

Damska dirka: Nastopila so 4, ki so vo- zile 3 kroge. V poslednjem krogu je Sto- parjeva, ki je bila do tedaj tretja, spurtala na vodstvo in zmagala z velikim nasokom. 1. Zdenka Stopar 2:31,5, 2. Berta Fritsch 2:32, 3. Anica Cermelj 2:32,6, 4. Fani Kaj- sek 2:33,6.

Dirka starin (nad 45 let): Nastopilo je 15 tekmovalcev, ki so vozili tri kroge s turni- mi kolesi, vendar med njimi večina ni iz- polnila predpisane starostne mere. Potek je bil zelo zabaven in j končno zmagal Vo- spernik pred Pečnikom.

Dirka s fingiranim defektom: Ta točka bi bila lahko najzanimivejša, če bi potekla v redu. Vozili so 2 kroga, morali so pa v pr-

vem na prostoru 60 m do očišče črte me- njati rezervni tubular na zadnjem kolesu in so po zamenjavi vozili še poslednji krog. Odločevalo je seveda naglejše menjavanje. Velika večina je morala odstopiti, ker se je z izmenjavo preveč zakasnila. 1. Gregorič (H), 2. Gartner (Ljubljana).

Prireditelj so za zameček dodali še dir- ko z motornim vodstvom. Nastopili so Gar- ner, Rozman, Kačič in Štirn. Gartner je vo- dil 10 krogov, ko ga je nato s silnim spur- tom prehitel najprej Rozman in v nasled- njem krogu še Kačič. Tu je imel motor nje- govega voditelja defekt, s čimer je Gartner odpadel. Zmagal je sigurno Rozman (na motorju Kavčič), 2. Štirn-Vrhnika (na mo- torju Zorko), 3. Kačič.

Jugoslavija vodi pred ČSR

Zrušenih je bilo več naših in češkoslovaških rekordov — Jugoslovenska stafeta 3 x 100 m mešano je plavala v času, boljšem od evropskega rekorda

Dubrovnik, 29. avgusta

Snoči se je pred približno 3000 gledalci pričela proslava 15letnice Jugoslovenskega plavalnega saveza z reprezentančno plaval- no tekmo med Jugoslavijo in Češkoslova- ško. Prireditvi so prisostvovali tudi ban- zelske banovine Ivančević, češkoslovaški konzul, drugi odličniki in mnogo medna- rodnega občinstva.

Ob 20.30 sta se pojavili obe plavalni re- prezentanci, sprajeti z burnim odobrava- njem. Godba je zaigrala ob državni himni. Sledili so pozdravi, nakar se je pričel spo- red, ki je prvi dan dal naslednje rezultate:

100 m prosto moški: 1. Wilan (J) 1:00,8, 2. Stakula (J) 1:01,8, 3. Feldős (CSR) 1:03, 4. Frucht (CSR) 1:03,6.

100 m prosto ženske: 1. Šramkova (CSR) 1:11,9, (nov rekord), 2. Felemanova (CSR) 1:14, 3. Beara (J) 1:14,6, 4. Petrošić (J) 1:14,8.

200 m prsno moški: 1. Cerer (J) 2:52 (nov rekord), 2. Abeles (CSR) 2:53,4 (nov rekord), 3. Erber (CSR) 3:00,9, 4. Laskarin (J) 3:01,2.

100 m hrbtno ženske: 1. Bartulović (J) 1:26 (nov rekord), 2. Karligova (CSR) 1:26,6

3. Smolik (J) 1:27,4, 4. Lašovska (CSR) 1:34,6.

Obvezni skoki z deske: Naš Zihnerl vodi z 38,17 točke pred enim najboljših skakal- cev Evrope Leickertom (CSR) 36,52, Ne- swadborn (CSR) 33,76 in Kordeličem (J) 33,13.

Stafeta 3x100 m mešano moški: 1. Jugosla- vija (Ciganović, Cerer, Wilan) 3:24,6 (bolj- še od evropskega rekorda). Ciganović je pla- val hrbtno: 1:11,8, Cerer prsno 1:13,6, Wil- fan pa prosto 59,8. 2. CSR (Baderle, Erber, Frucht) 3:37,6.

Stafeta 4x100 m prosto ženske: CSR (Fe- lemanova, Lašovska, Švajntalova, Šramko- va) 5:06, (nov rekord), 2. Jugoslavija (Pe- trošić, Sidar, Dragič, Beara) 5:09.

Waterpolo: Jugoslavijo je zastopalo kom- pletno moštvo dubrovnškega Juga, ki je zmagoval s 4:3 (3:1). Sodil je g. Montpalotti z Dunaja.

V plavalnem dvoboju vodi torej Jugosla- vija z 31:27.

Prireditelj se je snoči ob 20.30 nadaljeva- la in bodo končni rezultati znani šele poz- no v noči.

Maribor preko nedelje

Maribor, 29. avgusta

Jasno nebo v ranih urah je marsikoga premotilo, da jo je mahnil na pohorske vrhove. Toda v teku dopoldneva se je nebo zastrilo in se je vsipal dežek, ki je pregnal nedeljsko konjunkturo in običajne nedeljske izletne ter razvedrile račune. Tako so pač Mariborčani ostali po večini doma, ali pa so zasedli javne lokale in kine- matografe. Smola je tem večja, ker so že številne nedelje avgusta in julija prekri- žale Mariborčanom njihove nedeljske pro- grame. Bilanca je za mariborske lastnike javnih lokalov ugodna, pač pa tožijo last- niki številnih prelopih okoliških postojank in meljskohrbiških kotlinah in rebreh o izdatni škodi, ki je občutno prizadela nje- hove lastnike pri pripravi za čim odlič- nejšo in čim brezhibnejšo postrežbo.

Maribor spominja patriarha Varnave. Ob številni udeležbi predstavnikov vseh krogov mariborskega prebivalstva je bil danes dopoldne v tukašnji pravoslavni ka- peli 40 dnevnih svečan parastos za pokoj- nim velikim patriarhom Varnavo. Mari- borski pravoslavni so polnoštevilno prisost- vovali parastosu, ki ga je opravil prota Simon Ivošević. Navzočni so bili tudi za- stopniki nacionalnih organizacij.

Banovinska sadjarska razstava v Mariboru. Snoči je bila konferenca mariborskih in okoliških sadjarjev v zvezi z organiza- cijo prve banovinske sadjarske razstave in sadnega sejma, ki ga bo priredilo »Sad- jarsko in vrtnarsko društvo« v času od 24. oktobra do 1. novembra t.l. Svoje so- delovanje je doslej prijavilo nad 50 po- družnic, pa tudi posamezni sadjarji. Sad- jarska razstava bo nazorno pokazala na- predek našega sadjarstva v zadnjih 15 le- tih. Na sadnem sejmu bodo v predpisanih zabojih vložene vagonске količine namiz- ne sadja. V dneh sadjarske razstave in sadnega sejma bo v Mariboru tudi sadjar- ski kongres.

Vlomilec, tatovi, žeparji. V noči na nedeljo so vlomili v Wellejevo tvornico mesnih izdelkov v Košakih. Z vlo-

milci vrod je izginila večja količina klob- as. Orožniki pa so kmalu našli sled za storilec in so v bližnjem gozdu iztaknili nekoga 23-letnega Franca E., ki je vlom priznal in ki je dejal, da je izvršil vlom, ker da je bil lačen. Izdale pa so ga klo- base, ki so jih našli pri njem.

Cudno dogodovščino so doživeli Avstrij- ci, ki so se pripeljali v avtobusu v Maribor in ki so pustili avtobus na dvorišču pri Gambirnu. Ko so spet stopili v avtobus, so našli v njem spegega moškega. Pri njem je ležal nahrbtnik, napolnjen z raz- nim predmeti. Stražnik je moškega odve- del na policijo, ker se je pač dogladno, da pripadajo predmeti, najdeni v njegovem nahrbtniku, Avstrijcem. Mož je 37-letni mehanik Ivan R. s Koroske ceste, ki je pri zaslišanju dejal, da nima niti naj- manjšega pojma o tem, kako so se dotični predmeti znašli v njegovem nahrbtniku.

Tudi čevljarji so postali spet živahnejši. Pojavljajo se zlasti v vrvežu sobotnih trgo- v. Žrtve je postala to pot kapetanova soproga Marija Pušelj, ki ji je neki žep- par pri nakupovanju na trgu izmaknil de- narnico, v kateri je bilo 300 din. Policija se trudi, da izsledi žeparja in da se zatro- nakane žeparske svojati, ki strahuje vsako soboto mariborske gospodinj.

Tudi žeparji so postali spet živahnejši. Pojavljajo se zlasti v vrvežu sobotnih trgo- v. Žrtve je postala to pot kapetanova soproga Marija Pušelj, ki ji je neki žep- par pri nakupovanju na trgu izmaknil de- narnico, v kateri je bilo 300 din. Policija se trudi, da izsledi žeparja in da se zatro- nakane žeparske svojati, ki strahuje vsako soboto mariborske gospodinj.

Sandler ob grobu Pilsudskega

Varšava, 29. avgusta AA. (Pat) Švedski zunanji minister Sandler se je včeraj v spremstvu poljskega zunanjega ministra Becka in uglednih poljskih in švedskih osebnosti poklonil v krakovskem Vasilu grobu maršala Pilsudskega in položil nanj venec s švedsko trobojnicco. Nato si je Sandler z ministrom Beckom ogledal Val- vel, kjer so grobnice poljskih kraljev.

Povečanje stalne ameriške vojske

Washington, 29. avgusta AA. Državni podtajnik vojnega ministrstva Johnson je izjavil, da je treba dejansko stanje ame- riške vojske povečati za 14.000 oficirjev in 165.000 vajakov. Vsak ameriški državljani plača za vojsko oziroma za varnost drže- ve po 5 dolarjev. V Nemčiji odpade na po- sameznika 8, na Japonskem in v Italiji 14, v Angliji 15 in v Franciji 23, v Rusiji pa 33 dolarjev.

Neobičajna letalska nesreča

Praga, 29. avgusta AA. Pri Kralje- vem gradu se je pripetila neverjetna le- talska nesreča. Dve vojski letali sta za- deli skupaj in v odboju treščili še v tretje letalo, ki je letelo v bližini. Vsi letalci so samo lažje poškodovani, vsa tri letala pa so popolnoma uničena.

Železniška nesreča v Nemčiji

Regensburg, 29. avgusta. AA. Na postaji Obertraubling je včeraj popoldne brzi vlak Mainz-Dunaj zavozil v tovorni vlak. Več vagonov je bilo razbitih. Dva železničarja in neki potnik so bili teže, več drugih pa lažje ranjenih.

Kupujte domače blago!

Aretacije poljskih kmetov

Varšava, 29. avgusta AA. Policija je za- prija 130 kmetov iz okolice Kielca in Lodza, ki jih dolže, da so s kamenjem in drugim orožjem napadli policijo, ko je hotela are- tirati nekoliko stavkajočih.

Iz državne službe

Beograd, 29. avgusta p. Premošeni so v poštini službi viš

Žena v slovenskem novinarstvu

Nekaj profilov ob razstavi slovenskega novinarstva na ljubljanskem velesejnu

V Jugoslaviji se posveča častnikarskemu poklicu prav malo žena, saj je v Novinarskem združenju vpisanih samo 16 članic, to je 2½%, Slovenki sta med temi le 2. Kot poklicni častnikarji se smatrajo samo oni, ki stalno sodelujejo pri velikih dnevnih ali vsaj tednikih, so pogodbeno nastavljeni, prejemajo mesečno plačo ter je to delo njih edini poklic. Urednice naših ženskih listov in rubrik pa pripadajo drugim poklicem in izhajajo večinoma iz onih krogov, katerim so listi namenjeni. Gospodinje, gospodinjske pomočnice, babice, kmetice, delavke urejujejo in pišejo strokovne liste in predele; uradnice, učiteljice, profesorice pa urejujejo in pišejo ono čtivo, ki je namenjeno splošnemu izobraževanju naše žene in socialno feministični vzgoji javnosti. Strokovno izobraženih novinarke se nimamo, le ena — Vlasta Tančig — je dovršila v inozemstvu šolo za politične vede in častnikarstvo, a si je s težavo prebija pot v ta poklic. Urednice in sodrudične naših ženskih listov in rubrik dobro poznajo potrebe čitateljic in imajo jasno začrtan program, zato vsi naši strokovni in društveni ženski listi lepo ustrezajo svojemu namenu in se lahko merijo s podobnimi listi večjih narodov. Čeprav se morajo včasih obupno boriti za obstanek in jih vzdržuje pri življenju le požrtvovalni idealizem urednic in sodrudičnic.

Kje so vzroki tako nizkemu številu slovenskih — in tudi jugoslovanskih — poklicnih novinarke? V prvi vrsti prav gotovo v zadostnem številu moških moči in v enakopravnem položaju žene. Razen društvenih in strokovnih ženskih listov so vsi slovenski listi in revije v moških rokah; jugoslovenska žena nima še političnih pravic in ne sodeluje v politiki, nima še svojega javnega poprišča in ne potrebuje redne javne tribune, zato nima besede pri listih, ki so večinoma glasila političnih strank. Razvoj življenja se ne da zavreti in nedvomno bo tudi naši ženi prišel čas, ki jo bo poklical k javnemu, političnemu delu. Zato bi naše mlade intelektualke storile prav, če bi se začele zanimati tudi za novinarski poklic in se pripravljati nanj s strokovnim politično sociološkim izobraževanjem.

Čeprav še do danes skoro ne moremo govoriti o slovenski poklicni novinarke, so v zgodovini naše publicistike zabeležene kot najuspešnejše delavke štiri žene z obsežnim kulturnim obzorjem in redko žurnalistično rutino: Zofka Kveder, Ivanka Klemenčič, Lojzka Stebi in Angela Vode. Nobena teh novinarskih sodrudičnic nima strokovne žurnalistične izobrazbe, povzpele so se do tega uspeha le po prirojeni inteligenci, smotrenem samoisobraževanju in smislu za opazovanje resničnega življenja in ocenjevanje višjih vrednot. Na razstavi slovenskega novinarstva bomo vsaj deloma lahko videli, koliko dela so izvršile te štiri žene na polju žurnalistike.

ZOFKA KVEDROVA

Je bila iz revne, priproste družine in se je s samo meščanskošolsko izobrazbo dvignila do vseučiliške slušateljice, največje slovenske pisateljice in novinarke. Njeno pisateljsko delo se je začelo l. 1898. v Slovenki, Slovenskem Narodu, Edinosti, Ljubljanskem Zvonu, Domu in Svetu ter v Slovenku. Vsi ti listi so v devetih mesecih objavili nad 30 njenih črtic. Živela in študirala je v Zürichu in Bernu, Münchenu in Pragi ter se s težavo preživljala le s honorarji. Zgodil se je čudež: lepo, nadarjeno, siromašno, a podjetno dekle s kranskimi hribi je kar čez noč postalo sodrudična velikih nemških listov in se privalo skozi življenje z novinarskimi in literarnimi honorarji listov: Schweitz, Züricher Zeitung, Dokumente der Frauen, Universum, Bernerbund, Hauszeitung. Poleg tega je pošiljala še članke in novele domačim listom. Ko se je pozneje nastanila v Pragi, je sodelovala pri nemških in čeških listih ter je l. 1907. prevzela uredništvo Domačega Prijatelja, ki ga je izdajala Slovincem Vydova tovarna kot reklamno glasilo za svoj kavni izdelek. Ker je v tem listu Kvedrova sama največ pisala in je list prihajal kot nagrada Vydovim odjemalkam in roke mnogostevilnim slovenskim ženam po kmetih in po mestih ter je Zofka z veseljem sprejemala zač-

ne prispevke mladih ženskih talentov, ima to reklamno glasilo za našo ženo pomen ženskega lista. Vsebinska je bila kaj pestr, zanimiva je bila zlasti Listnica uredništva, kjer je Zofka z literarnim okusom in hudo duhovito duhovitostjo z božanjem in bičem vzgajala ženske in moške talente.

L. 1917. je začela v Zagrebu izdajati »Ženski Svijet«, ki ga je po prevratu preimenovala v »Jugoslovensko Ženo«. Kot lastnica in neodvisna urednica je dala Zofka listu velik duhovni razmah in je odkrito in neizprosno posegala v vse rane in potrebe ženskega življenja ter je dvignila list do take višine, da se še danes težko meri z njim kak druga jugoslovenska ženska revija. Več let je tudi urejala in večinoma tudi pisala tedensko prilogo »Agramer Tagblatt« Frauenzeitung.

Kvedrova je bila kot novinarica vedno odkrita, značajna feministka, dala je največji ženski doselek slovenskemu leposlovju in časopisju in se je tudi v veliki meri oddolžila zahtevam časa, ki je takrat slovensko zavest revolucionarno dvigal do jugoslovenske politične in kulturne razgledanosti. Vzajala je našo inteligenco v ženskem in socialnem gledanju ter se častno izkazala tudi pri novinarskem delu izven svoje domovine.

IVANKA KLEMENČIČEVA

Je do danes edina Slovenka, ki si je po notranji nujnosti izvolila novinarstvo za svoj edini poklic in je v naši državi edina novinarica, ki ima strokovni naslov »urednica«. Kot mlado dekle je prevzela uredništvo prvega ženskega lista »Slovenka«, ki je izhajala v Trstu in je imela za prvo urednico Marico Bartolovo. Klemenčičeva je delala v uredništvu »Slovenca« 25 let kot vsestransko uporabna moč. Pisala je članke, nešteto temeljitih uvodnikov, urejala določene rubrike in pomagala drugim uredniškim tovarišem, kadarkoli so se v zadregi zatekali k njej. S primeroma tako šolsko izobrazbo kakor Kvedrova se je Klemenčič-Anžičeva že v dekliških letih zanimala za kulturne pojave svoje dobe in je ob navdušenju nad dr. Krekoviimi socialnimi spisi in govori napisala nekaj člankov za politične liste, ko še ni bila stara 20 let. Že takrat je spoznala, da je tudi žensko vprašanje važna sestavina socialnega problema. Pod uredništvom Ivankine Klemenčičeve se je »Slovenka« dvigala od meseca do meseca, v njen krog so stopili poleg razboritih sodrudičnic Marice Bartolove še predstavniki najmodernejših socialnih in literarnih smeri: Kristan, dr. Lončar, dr. Dermota, dr. Prijatelj, dr. J. Tomineš, Cankar, Zupančič. Umevno je, da je bilo tako naprednem listu življenje v slovenski reakcionarnosti nemogoče. Po šestih letih je tržaška »Slovenka« prenehala. Klemenčičeva je se skušala obnoviti še enkrat: takoj po prevratu je začela v Ljubljani izdajati »Slovenko II«, toda le v nekoliko številkih. Odslej se je Klemenčičeva posvetila zgolj novinarskemu delu pri »Slovincu«, dasi je včasih napisala tudi kaj za »Ženski Svet«, »Ženski Pokret«, »Socialno Misel« in berlinsko »Die Frau«. Pri vsem svojem novinarskem delu se je poglabljala v tekoča življenjska vprašanja in je vedno skušala zbuditi in uveljaviti tisto stran žene, ki se imenuje človečnost in ki je utemeljena v njeni človeški prirodi in etiki ter se lahko razodeva pod katerimkoli svetovnim nazorom. Posebno težko in odgovorno novinarsko delo je imela Klemenčičeva med vojno. Z razsodnim uredniškim peresom je vedno skušala omejiti vse, kar je dihlo sovraštvo proti Slovanom in njih zaveznikom; prikrito je vsaj med vrstami osvetljevala tisto resnico in slovanstvo težnjo, katero so zatamnjevala uradna poročila in smernice, ki so določale ton strankinemu časopisju.

LOJZKA STEBIJEVA

Iz podobnega vira kakor feminizem in novinarstvo Ivankine Klemenčičeve, to je iz socializma, se je rodilo tudi feministično in novinarsko delo Lojzke Stebijske, idejne voditeljice ženskega gibanja v Jugoslaviji. Tudi Stebijska je kmalu spoznala, da je žensko vprašanje le del splošnega socialnega problema in ga je zato treba reševati le v zvezi z drugimi socialnimi pojavi. Prirojen organizatoričen talent in močna

zavest duhovne svobode sta usposobila Stebijsko za tako novinarsko mesto, kjer je lahko dajala smernice splošnim aktualnim socialnim pokretom, ki so bili do takrat in so še danes skoro izključno v območju moškega dela.

L. 1912. je stopila Stebijska v uredništvo socialno demokratičnega dnevnika »Zarja«. Ko je po dveh letih Zarja postala tednik, je bila Stebijska edina in popolnoma samostojna urednica tega lista. Bila je poročevalka za občinski odbor in deželni zbor ter je pisala temeljite uvodne članke. Istočasno je urejala »Tobačnega delavca«, glasilo Zveze tobačnik delavk in delavcev, ter socialistični »Ženski List«, ki je pa kmalu propadel ob pomanjkanju poštenega idealizma za žensko stvar v stranki. Stebijska je nekaj časa urejevala tudi strokovni list »Železničar« in politični list »Naprej«, uradniški strokovni list »Naš Glas« in socialistično revijo »Demokracijo«, kjer je poleg uvodnikov pisala tudi članke o ženskem vprašanju. Deset let urejuje »Ženski Pokret«, ki prinaša slovensko in srbskohrvatsko pisane feministične razprave in poročila. Poleg tega obsežnega uredniškega dela je bila Stebijska skoraj pri vsakem listu tudi glavna sodrudična in jim je dajala vodilne smernice. Stebijska je tudi avtorica mnogih člankov po raznih drugih listih in revijah ter je spisala več brošur, ki obravnavajo cilje in metodo ženskega dela. Vsako delo opravlja z največjo vestnostjo, nekompromisno in z zavestjo popolne moralne odgovornosti. V dobi avstrijske cenzure je doživela Stebijska mnogo težkih dni, toda vdala se ni nikdar. Njeno novinarsko delo je bilo dobilo zaslužen priznanje v stranki sami, saj so zaupavali njenim rokam vodstvo svojih glasil, danes pa jo visoko ceni tudi jugoslovensko organizirano žensstvo.

ANGELA VODETOVA

Vodetova je začela novinarsko delo v »Ženskem Svetu«. Njeni članki o ženi v najrazličnejših položajih, pa ocene knjig in gledaliških predstav so se odlikovale po močnem sociološkim pogledu, jasnem pojmovanju in poljudem slogu. Kakor vsaka močna osebnost ima tudi Vodetova ustaljen življenjski nazor, ki jo usposablja za razsodno opazovalko življenjskih in duhovnih dogajanj družbe in poedince, in izrazito etično zavest, ki usmerja njeno delo vedno na tista pota, ki vodijo k pomoci posamezniku prav tako kakor k občestvenim ciljem. Ko se je ljubljanskemu »Ženskemu Pokretu« posrečilo, da je »Jutro« odprlo v ponedeljski izdaji posebno rubriko za feministične članke, je prevzela oskrbovanje tega predela Vodetova. Po zaslugi njenih številnih jasno smotnih člankov in predavanj se današnja slovenska žena zaveda svojega mesta v družini, poklicu in javnosti ter spoznava svojo pot, zlasti mladina, ki se usmerja k širšem socialnemu pojmovanju osebnega in občestvenega življenja. Vodetova je spisala tudi mnogo člankov v druge liste ter knjigo »Žena v današnji družbi«, ki predstavlja sintezo njenih razprav, člankov in predavanj ter je edina knjiga te vrste v Jugoslaviji.

Poleg teh štirih glavnih novinarke zavzema posebno mesto tudi Minka Martelanc, ki je poleg Klemenčičeve druga članica ljubljanske sekcije Novinarskega združenja. Urejevala in pisala je žensko stran »Jugoslavana« in pošiljala prispevke v druge liste. Njena največja zasluga pa je na polju modne publicistike. Z modno prilogo, krojno in vzorčno polo »Ženskega Sveta« je prva odprla Slovenkam pogled in pot v to stroko. Vodila jo je lepa misel, da bi se s tem naša žena osvobodila tujega vpliva, tujih modnih in vzorčnih listov ter bi se uveljavila domača sposobnost. Kmalu pa je spoznala, da je boj proti tej mednarodni orientaciji žene malo uspešen, in se je omejila na snov, s katero obvešča čitateljice o splošnem modnem stanju ter uči šivanja in ročnih del zlasti one žene, ki morajo same šivati. S tem svojim prekoristnim publicističnim delom je Martelancova vzgojila marsikateri naši ženi okus, spretnost in zmisel za narodni vez ter ji tudi gospodarsko pomagala.

Pavla Hočvarjeva

Glavna ulica mesta Sidneyja v Avstraliji okrog leta 1840., ko se je godilo dejanje, ki tvori vsebino filma »K novim obalam«

Teden dni filma

»Briljant«. Za novi Ufin zvočni film »Briljant« je manuskript že davno gotov in so s snemanjem nedavno pričeli. Glavno žensko vlogo igra Hansi Knotek, moško pa Viktor Staal.

Hermína Zieglerjeva in Hilda Schneiderjeva sta angažirani za film »Dvakrat v postelji z baldahinom«. Film je napravljen po Drejerjevemu romanu.

»Molk v gozd«. Je naslov filma, ki so ga v Berlinu napravili po romanu Ludvika Ganghoferja. Glavne vloge igrajo Paul Richter, Hansi Knotek in Adalbert Schlet Richer.

Willi Fritsch igra glavno vlogo v filmu »Borba za otroka«, ki je bil pravkar dogotovljen. Willi Fritsch uživa še vedno veliko priljubljenost, ne samo v Nemčiji, temveč tudi drugod. Njegov talent sicer ni velik, ne more pa se zanimati, da je tu in tam močno prikupna njegova mladostna svežost in polet, s katerim je v vlogah mladega ljubavnika začel osvajati ženska srca. Njegovo ime je združeno s celo vrsto nemških filmskih uspehov, vse tam od »Melodije srca« in »Ljubavnega valčka« preko »Kongresa« do zadnjih filmov. Po filmu »Borba za otroka« bo nastopil v filmu »Nevhita« kot letalski kapetan Dreiste. To bo ena izmed redkih resnih vlog Willi Fritscha.

Hilda Körberjeva se je po manjših vlogah povzpela do glavnih vlog. Njen pri-

kupni obraz z mehkiimi ustami se je prvičkrat pojavil v filmu »Služkinja Marija«. Videli smo jo potem v Janningsovem filmu »Vladar« in v »Kreutzerjevi sonati«. Nenavadno zanimiva je ta ženska, na pogled skoro še pol otrok, v resnici pa dobra soproga in mati. Poročena je z režiserjem in igralcem Vidom Harlanom.

Umetniško delo se v današnji Nemčiji primerno ceni, zlasti zadnja leta so tudi igralci deležni raznih odlikovanj in imenovanj. Izmed filmskih igralcev je bil nedavno Willy Birgel imenovan za državnega igralca. Willy Birgel predstavlja nov obraz v nemškem filmu: moški, trdi, odločen, smel in enostaven. Tudi v Ljubljani smo že spoznali nekaj njegovih dobrih filmov, ki jim ni bilo moči odrekat umetniške vrednosti. Letošnjo sezono se bo posebno uveljavil v novem Ufinem filmu »K novim obalam«, kjer nastopa z lepoticco Zarah Leander. Igral bo mladega angleškega plemiča, ki je lahkomiiselno zapravil svoj ugled in je potem postal v avstralski kolonialni vojski častnik, ki je v trdi službi obračunal z grehi svoje mladosti.

Film »Sedem zaušnic« ima toliko dialogov, kakor jih je sicer v desetih drugih velikih filmih. Ta film je vseboval zgrajen na samem razgovoru in bo povsem svojevrsten, vreden ved, kakor more to obetati neprikupni naslov. Dejanje se odigrava v Helsinski, Newyoriku in Londonu, glavni vloge pa igrajo Lillian Harwey in Willy Fritsch. Režiser je Paul Martin.

Filmsko delo visoko v gorah: »Molk v gozd«

FILATELIJA

Nove znamke po svetu

Angleška pošta v Maroku: S pretiskom »Morocco Agencies« in »15 centimes« je izšla angleška znamka po 1/2 d. s sliko kralja Jurija VI. Ista znamka je dobila tudi pretisk »Tangiere«. Znamka po 1 šiling v temnorjavi barvi je bila pretiskana z napisom »1 f. 50 cent«.

Anglija: Izšla je nova frankovna znamka po 1/4 d. v temno rjavi barvi.

Španski Maroko: Za obletnico Francovega upora je izšla posebna spominska serija znamk s pretiskom, in sicer za 1 centimo zeleno sinja, za 2 c. rdeče rjava, za 5 c. rdeče vijoličasta, za 10 c. svetlo zelena, za 15 c. sinja, za 20 c. vijoličasto rjava, za 25 c. lilasta, za 30 c. opečnato rdeča, za 40 c. oranžna, za 50 c. sinja, za 60 c. olivno zelena, za 1 peseto sinja, za 2 peseti sinje zelena, za 2.50 pesete črna, za 4 pesete rjava, in za 10 peset črna. Prav tako je dobila enak pretisk ekspressna znamka za 20 centimov v lilasto rdeči barvi.

Španija: Uporniška vlada je izdala priložnostno serijo znamk za jubilej božje poti v Kompostelju. Znamke imajo napis »ANO JUBILAR COMPOSTELANO«. Serija obsega tri vrednote i. s. za 15 centimov rjava, za 30 centimov karmínaste barve ter za 1 peseto sinjo in oranžno.

Združene države: Za 100 letnico, kar spada Severni zapad pod Unijo, je izšla posebna spominska znamka po 3 cente v vijoličasti barvi.

Rusija: Za kongres ruskih arhitektov je izšla posebna priložnostna serija s slikami najznamenitejših novih ruskih stavb. Serija obsega naslednje vrednote:

po 3 kopejke rdeče vijoličasta, po 5 kop. rjava rdeča, po 10 kop. rjava, po 15 kop. črna, po 20 kop. olivno zelena, po 30 kop. črna, po 40 kop. lilasta, po 50 kop. temno rjava.

Portugalska: Za 100 letnico medicinskih fakultet v Lisbonu in Oportu je izšla spominska znamka po 25 centimov. — Za 400 letnico smrti Gila Vincenta je bila izdana spominska znamka po 40 centimov v rjavi barvi.

Paragvaj: Za letalsko pošto na progi Assuncion — Buenos Aires je izšlo troje provizoričev. Redne znamke za letalsko pošto so dobile ustrezajoč pritisk, in sicer 24 na 33.75 pesosov v sinji barvi, 65 na 12 pesosov v sivi barvi in 84 na 102 pesosov v zeleni barvi.

Nizozemska Indija: Izšla je frankovna znamka po 3/4 centa v sivi barvi.

Nikaragua: Frankovne in letalske znamke so bile izdane kot službene znamke s trikotnim pretiskom. V sredini je grb, okoli pa tekst »Servicio oficial« — Republica de Nicaragua C. A. Vrednote so naslednje: po 1 c. karmínasta, po 2 c. sinja, po 3 c. rjava, po 5 c. rdeča, po 10 c. olivna, po 15 c. zelena, po 25 c. oranžna, po 50 c. rjava in po 1 cordoba sinja. Letalske znamke s pretiskom so naslednje: po 15 c. rumena, po 20 c. opečnato rdeča, po 25 c. sivo rdeča, po 50 c. vijoličasta in po 1 cordoba oranžna.

Mozambik: Izšla je portovna znamka po 40 c. svetlo sinja in črna.

Mexico: Izdana je bila nova frankovna znamka po 4 c. temno rdeča.

Litva: Serija novih frankovnih znamk

se je dopolnila z naslednjimi vrednotami: po 10 c. zelena, po 25 c. rdeče vijoličasta, po 35 c. rdeča in po 50 c. rjava. Znamke so tiskane na sivkastem papirju.

Liechtenstein: Novost je frankovna znamka po 3 c. v rjavi barvi. — Pretisk »Regierungsdienstsaech« sta dobili vijoličasta in rumena znamka po 10 c. ter rjava znamka po 50 c.

Libanonska republika: Izšla je frankovna znamka po 4.50 piastrov v karmínasti barvi. — Za pariško razstavo so bile izdane propagandne znamke po 0.50 piastra črna zelena, po 1 piaster rumeno zelena, po 2 piastra rdeča, po 3 piastrov karmínasta, po 5 piastrov zelena, po 10 piastrov karmínasta, po 15 piastrov rdeče rjava in po 25 piastrov rjava rdeča.

Letonska: Izdana je bila posebna spominska serija znamk s slikami raznih spomenikov. Obsega naslednje vrednote: po 3 santime opečnato rdeča, po 5 s. rumeno zelena, po 10 s. zelena, po 20 s. karmínasta, po 30 s. sinja po 35 s. temno sinja, po 40 s. rjava. Naklada znaša 100.000 serij.

Kitajska: Izšli sta novi znamki za letalsko pošto in sicer po 2 dolarja rumeno rjava in po 5 dolarjev temno karmínasta. Kelanten: Ta angleška vazalna država je dobila novo serijo frankovnih znamk in sicer: po 1 c. rumeno in olivno, po 2 c. zeleno, po 4 c. oranžno, po 5 c. rjava, po 8 c. olivno, po 12 c. sinjo, po 25 c. lilasto in oranžno ter po 40 c. zeleno in oranžno.

Kedah: Izšle so nove frankovne znamke: po 10 c. siva in sinja, po 12 c. vijoličasta in črna, po 25 c. lilasta in sinja po 30 c. rdeča in zelena, po 40 c. lilasta in črna, po 50 c. sinja in rjava, po 1 dolar zelena in črna, po 2 dolarja rjava in zelena ter po 5 dolarjev rdeča in črna.

Kap Jubi: Ta španska kolonija je dobila spominske znamke za obletnico Francovega upora. Vrednote so iste kakor pri

španskem Maroku, le pretisk se glasi »CABO JUBI«.

Grenada: Izšla je frankovna znamka po 1/4 centa s sliko Jurija VI. Znamka je temno rjava.

Filipinski otoki: Službena znamka po 2 centa v rožasti barvi je dobila pretisk: »COMMONWEALTH«.

Ekuador: Kolek po 10 centov v sinji barvi je izšel kot portovna znamka s pretiskom »POSTAL« (ADICIONAL) — 5. — Prav tako je bil kolek po 5 centov v olivno rjavi barvi s pretiskom »POSTAL« izpremenjen v frankovno znamko.

Egipt: Izšle so prve frankovne znamke s sliko mladega kralja Faruka. Vrednote so naslednje: po 1 millem rjava oranžna, po 2 milima opečnato rdeča, po 3 n. temno rjava, po 4 m. zelena, po 5 m. rdeča rjava, po 10 m. vijoličasta, po 13 m. karmínasta, po 15 m. vijoličasto rjava in po 20 m. sinja.

Bolgarija: Izšla je frankovna znamka po 30 stotink svetlo rjava.

Brazilijska: Za II. Južnoameriški kongres radiofonije v Rio de Janeiro sta izšli dve priložnostni znamki in sicer po 300 reisov temno oranžna in črna ter po 700 reisov sinja in temno rjava. — Izdana je bila tudi nova portovna znamka po 500 reisov v temno sinji barvi.

Birma: Novi znamki Britanske Indije po 5 rupij sinja in vijoličasta ter po 10 rupij rdeča in zelena sta dobili pretisk »BURMA«.

Avstralija: Izšle so nove frankovne znamke po 3 d. svetlo sinja, po 6 d. rdeča rjava in po 1 šiling zelena.

Alžir: Za pariško razstavo so izšle s sliko alžirkega paviljona nove znamke po 40 centimov zelena, po 50 c. karmínasta, po 1.75 fr. sinja in po 1.75 fr. rumenkasta.

Kupujte domače blago!

Novi bloki

Zdaj je naposled znano, da je izšel blok »Pexip« v nakladi 136.500 kosov. Od tega je 125.000 takšnih, ki so spodaj zaznamovani s prebodom.

Nemčija je izdala nepričakovano nov blok in sicer spet ob priliki tekme za nemški »rjavi trak«. Blok je enak kakor lani, le da ima rdeč pretisk in sicer okvir iz hrastovega lista, v sredi pa nemški državni grb in tekst 1. August (1937) München-Riem. Block se je prodajal po poldrugu marko.

Tudi Francova vlada v Toledu je že izdala poseben blok, baje v nakladi 45.000 kosov. Podrobnosti o njem še niso znane.

Argentina pripravlja spominski blok za jesensko razstavo znamk v Buenos Airesu.

Pred nekaj dnevi je izšel spominski blok za razstavo filatelistične zveze v Združenih državah. Na njem je samo ena znamka po 10 centov.

V globoki žalosti naznanjamo tužno vest, da nas je za vedno zapustil naš srčno ljubljani nepozabni sin

BOŽO

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 30. t. m. ob 3. uri popoldne iz mrtniške veže splošne bolnice na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Kranj, dne 29. avgusta 1937.

Zaluječi:

ERJAVEC, prometnik drž. žel., oče; MILKA, mati; VLADKO, brat — ter ostalo sorodstvo.